

МЕНТАЛЬНІ КАРТИ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ПРОВІЗОРІВ-ІНТЕРНІВ

Галій Л.В., Артюх Т.О., Міщенко І.В.

*Кафедра управління та економіки фармації
Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації
Національного фармацевтичного університету
м. Харків, Україна
uef-ipksf@ukr.net*

Однією з умов модернізації освіти в Україні в епоху конективізму й навчання E-learning 2.0 є розвиток освіти шляхом впровадження інноваційних технологій, які забезпечують подальше вдосконалення педагогічного процесу через здатність до оновлення та відкритість до нового. Адже, за таких умов використання лише традиційних методів та засобів навчання не лише не відповідає нинішнім вимогам сучасних форм занять, а й гальмує процес підготовки фахівців фармації, зокрема у післядипломній підготовці провізорів-інтернів, що вимагає від сучасних викладачів активного впровадження інноваційних методів навчання та використання й адаптації цих технологій в освітньому процесі. Крім того, запровадження навчання для проходження інтернатури у дистанційній формі у зв'язку із карантинними заходами також вплинуло на педагогічний процес та систему викладання курсу «Організація, управління та економіка фармації» для провізорів-інтернів зі спеціальності «Загальна фармація», що викликало трансформацію процесу викладання та гостро поставило питання впровадженні інноваційних технологій навчання за дистанційних умов. Одним з видів інноваційних технологій, який викликає найбільше зацікавлення є використання металевих карт.

Саме тому метою дослідження став аналіз досвіду кафедри управління та економіки фармації щодо використання ментальних карт при викладанні курсу «Організація, управління та економіка фармації» для провізорів-інтернів зі спеціальності «Загальна фармація» під час дистанційного навчання.

Для здійснення аналізу курсу з подальшим обґрунтуванням методичних підходів та окресленням можливих шляхів більш широкого впровадження ментальних карт використали наступні методи: системний аналіз, аналіз даних та угруповання, якісної та кількісної обробки результатів аналізу.

Розробка дистанційного курсу «Організація, управління та економіка фармації» була здійснена відповідно до «Положення про дистанційну форму навчання в Національному фармацевтичному університеті» та «Положення про експертизу дистанційного курсу». На основі навчального плану та програми розроблено педагогічний дизайн, прописані графік навчання, силабус та алгоритм навчання, презентація курсу, де зазначені мета навчання, компетентності, знання та вміння, яких має набути провізор-інтерн під час проходження інтернатури.

Враховуючи особливості проведення дистанційного навчання впровадження практичних завдань передбачало використання різних видів

активностей провізорів-інтернів з врахуванням технічних можливостей платформи Moodle та доступності інших електронних ресурсів. Крім того, враховуючи специфіку післядипломної освіти всі практичні завдання було створено з урахуванням саме високого рівня мислення за ієрархією розумових процесів таксономії Блума, а точніше з її оновленої версії, яку у 2001 р. запропонували Лорін Андерсон, Девід Кратволь та його колеги. Таким чином, при розробці завдань з курсу «Організація, управління та економіка фармації» для навчання провізорів-інтернів викладачами кафедри управління та економіки фармації були сформульовані пізнавальні завдання, які забезпечують досягнення таких навчальних рівнів, як аналіз, синтез та оцінювання, результати навчання яких ґрунтуються на отриманих на до дипломному рівні знаннях та дозволяють інтернам розуміти та застосовувати їх у практичній діяльності.

З метою розвитку критичного мислення та здатності інтернів до адаптації та дії у нових нестандартних ситуаціях через вміння аналізувати, систематизувати, узагальнювати інформацію з різних джерел для прийняття рішень з використанням креативного підходу були створені завдання з використанням ментальних карт (X–Mind карт або карт розуму, карт пам'яті, думок; інтелект-карт). Для належного рівня забезпечення організаційно-методичного супроводу самостійної, індивідуальної, самоосвітньої діяльності провізорів-інтернів, надання їм необхідної допомоги у розкритті змісту теми творчої роботи, а також допомоги в ході її виконання розроблено план проведення заняття, який передбачає:

- ознайомлення інтернів з історією створення інтелект - карти та її автором,
- сферами використання карти та її можливостями,
- видами карт та різновидами,
- алгоритмом створення карт,
- загальною схемою та правилами структурування інформації,
- інструкцією до використання кольорів, можливостей до показу взаємозв'язків тощо,

- можливостями до поєднання з іншими діаграмами, графіками, схемами тощо, наприклад, діаграмою Ганта.

Метою такої творчої роботи є :

- поглиблення, узагальнення і закріплення теоретичних знань та практичних умінь провізорів-інтернів;

- вироблення навичок самостійної роботи з науковою літературою, використання сучасних інформаційних засобів та технологій;

- розвиток творчого підходу до застосування на практиці набутих знань та розв'язування практичних завдань;

- систематизація й узагальнення навчального матеріалу;

- здійснення наукового пошуку при проведенні самостійних творчих досліджень;

- виявлення наукових здібностей провізорів-інтернів і залучення їх до дослідницької роботи.

Таким чином, в результаті використання методики ментальних-карт, яка

була розроблена у 70-х рр. ХХ ст. англійськими науковцями Т. Бьюзенем та Б. Бьюзенем, здійснюється розвиток асоціативного мислення, візуалізації уявних образів, цілісного сприйняття. Оскільки, ще Т. Бьюзен зазначав, що інтелект-карта – це інструмент для збільшення ефективності мозкового штурму. Саме така багатоаспектність застосування ментальних карт дозволила викладачам кафедри використати цю інноваційну технологію для створення завдань з різних тем, які потребують від інтерна пошуку нестандартних рішень на основі здобутих знань.

В процесі виконання завдання провізори-інтерни мали змогу використовувати зазначений метод для генерування, відображення, структурування та класифікації ідей, угруповання інформаційного матеріалу, організації діяльності, розв'язання проблем, прийняття рішень та написання документів. Крім того, викладачами було відмічено, що використання зазначених карт дозволяє пришвидшувати процес опанування матеріалу, сприяє запам'ятовуванню інформації, вдосконалює управління навчальним процесом.

Найбільшу цікавість у провізорів-інтернів викликав саме процес реалізації завдання за допомогою діаграм, на яких вони мали змогу зображати слова, ідеї, завдання або інші поняття, відмічати взаємозв'язки за допомогою різнокольорових гілок, що відходять від центрального поняття або ідеї. Адже, в основі цієї техніки лежить принцип «радіантного мислення», що відноситься до асоціативних розумових процесів, відправною крапкою або точкою дотику яких є центральний об'єкт. Крім того, викладачами кафедри не обмежувались ресурси для виконання поставлених завдань, що спонукало інтернів до активного пошуку альтернативних рішень: від можливостей застосування кольорових олівців до застосування спеціальних програм для створення карт.

По завершенню виконання завдання провізори-інтерни мали змогу поділитись своїми враженнями, представити свої результати для обговорення та на оцінювання, обмінялись досвідом, допомогти один одному у використанні різних засобів та технічних пристроїв. Для отримання зворотного зв'язку щодо запровадженої ментальної карти серед провізорів-інтернів було проведено анонімне опитування, яке показало дієвість використаної технології для стимулювання пізнавальної активності, підвищення рівня самомотивації, творчої співпраці, не зважаючи на територіальну віддаленість під час дистанційного навчання. Більшість респондентів (89%) відзначила, що для педагогічного спілкування викладача з ними була притаманна позитивна, доброзичлива атмосфера.

Аналіз дистанційного курсу «Організація, управління та економіка фармації» для навчання провізорів-інтернів зі спеціальності «Загальна фармація» показав різноманітність можливостей для використання ментальних карт, що дозволить забезпечити підвищення рівня засвоєння інформаційного матеріалу, успішності проходження інтернатури, розвитку самостійності, творчості та креативності, адаптації до нестандартних, незвичних умов, які можуть виникати під час здійснення майбутньої професійної діяльності.